

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sensualitas in vita ista curari possit a corruptione prædicta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

nis, in quantum continentia rationis privatae in diuersa feruntur, non autem in ipsa ratione, quasi quatenus, & ipsa propria perfectione privata separata a Deo, & ideo quanto aliqua inferiorum virtutum magis elongata a ratione, tanto magis est corrupta. & ideo cum irascibilis sit magis rationi propinqua quasi aliquid rationis in suo motu participans secundum Philosophum in 7. Eth. minus est corrupta irascibilis quam concupiscibilis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamuis omnes potentiae in essentia animae radiceantur, tamen quaedam per prius fluunt ab essentia animae quam aliae, & ad causam originalem diuersam habitudinem habent, & sic non similiter est in omnibus corruptio & infectio originalis peccati.

AD II. Dicendum, quod ex hoc ipso quod motus rationis magis participatur in irascibili, peccata irascibilis sunt grauiora: sed peccata concupiscibilis turpiora. Ipsa enim discretio rationis culpam auget, si autem ignorantia culpam alleviat. Recessus autem a ratione in qua tota dignitas humana consistit ad turpitudinem praeuenit. unde ex hoc ipso patet, quod concupiscibilis est magis corrupta, ut pote longius a ratione discedens.

AD III. Dicendum, quod motus irascibilis & concupiscibilis dupliciter potest considerari. scilicet in appetendo, & in exequendo. In appetendo quidem magis est subitus motus concupiscibilis quam irascibilis, quia irascibilis mouetur quasi deliberando & conferendo uindictam intentam ad iniuriam receptam quasi syllogizans, ut dicitur in 7. Eth. sed concupiscibilis ad solam apprehensionem delectabilis mouetur ad fruitionem delectabilis, ut ibi dicitur: sed exequendo motus irascibilis est magis subitus quam concupiscibilis; quia irascibilis cum quadam fiducia & fortitudine agit, concupiscibilis uero cum quadam mollicie insidiose tendit ad propositum adipiscendum. Unde dicit Philosophus in 7. Eth. quod iracundus non est infidiator: sed manifestus. Concupiscentia uero insidiat, & inducit uersum Homeri, qui dixit, Venerem esse dolosa, & eius corrigiam uariam, significans deceptionem, quia Venus furat intellectum est multum sapientis.

AD IIII. dicendum, quod aliquid dicitur esse naturale dupliciter. Vel quantum ad naturam speciei: vel quantum ad naturam individui. Quantum autem ad naturam speciei peccata concupiscibilis sunt magis naturalia quam peccata irascibilis. Unde Philosophus dicit in 2. Ethic. quod uoluptas ex parte omnibus nobis committitur quasi contemporanea uita: sed quantum ad naturam individui sunt magis naturalia peccata irascibilis. & hoc ideo: quia si consideretur motus appetitus sensibilis ex parte animae, concupiscibilis naturalius tendit in suum obiectum, utpote magis naturale & conueniens secundum seipsum: est enim cibi & potus & aliorum huiusmodi per quae natura conseruatur: sed si consideretur huiusmodi motus ex parte corporis, maior transmutatio & commotio corporalis complexionis fit ex motu irascibili concupiscentie, communiter & proportionaliter loquendo. & ideo complexio corporalis in qua plerumque filii parentibus simulantur, plus facit ad dominium irae quam ad dominium concupiscentiae. & pro hoc in peccatis irae magis imitantur filii parentes, quam in peccatis concupiscentiae: quod non est ex parte animae refertur ad speciem: sed quod est ex determinata completionem corporis pertinet magis ad individuum. Originale autem peccatum est peccatum totius humanae naturae. Unde patet quod ratio non sequitur.

AD V. Dicendum, quod in nobis contrario ordine corruptio accidit & in Adam: quia in Adamae corruptio corpus, & persona naturam, in nobis autem

est e conuerso. Unde quamuis peccatum Adam prius pertinuerit ad irascibile, tamen in nobis corruptio magis pertinet ad concupiscibilem.

ARTICVS VII.

Vtrum sensualitas in hac uita curari ualeat a praedicta corruptione.

SEPTIMO quaeritur, utrum sensualitas in hac uita curari possit a corruptione praedicta. & videtur quod sic: quia praedicta corruptio uocatur fomes. dicitur autem de beata Virgine, quod in hac uita fuit totaliter a fomite liberata, praecipue post conceptionem filij Dei. ergo sensualitas in hac uita est curabilis.

¶ 2. Praet. Omne illud, quod obedit rationi, susceptum rectitudinis rationis: sed uires sensualitatis. irascibilis & concupiscibilis obediunt rationi, ut ex dictis patet. ergo sensualitas est receptiva rectitudinis rationis, & ita potest a contraria corruptione curari.

¶ 3. Praet. Virtus opponitur peccato: sed in sensualitate potest esse uirtus, ut n. phil. dicit in 3. Eth. temperantia, & fortitudo sunt irrationabilia partium. ergo sensualitas in hac uita potest curari a corruptione peccati.

¶ 4. Praet. Ad corruptionem sensualitatis pertinet, quod ex ea motus inordinati procedant, qui sunt concupiscentiae prauae: sed temperantia non habet huiusmodi concupiscentias in quo differat a temperantia, ut qui eas habet, sed non sequitur, ut patet in 2. Eth. ergo sensualitas in hac uita potest totaliter curari.

¶ 5. Praet. Si corruptio ista est incurabilis, aut est ex parte curantis, aut ex parte medicine, aut ex parte morbi, aut ex parte naturae sanandae: sed non ex parte curantis. scilicet Dei, quia omnipotens est: nec ex parte medicine, quia dicitur Ro. 5. donum Christi est uirtus, quam peccatum in Adam, quod corruptio huiusmodi inducit, nec ex parte morbi, quia est contra naturam, cum in natura insituta non fuerit: nec ex parte naturae: uel enim esset hanc infirmitatem remouens, esset ex ea sit homo pronus ad malum & tardus ad bonum. ergo sensualitas in hac uita est curabilis.

SED CONTRA. Necessitas peccandi saltem uenialiter, consequitur necessitatem moriendi: sed in hac uita necessitas non moriendi non tollitur: ergo nec necessitas peccandi uenialiter, & sic nec corruptio sensualitatis ex qua praedicta necessitas uenit.

¶ 2. Praet. Si sensualitas curabilis esset in hac uita maxime per sacramenta ecclesiae curaretur, quae sunt medicinae spirituales: sed adhuc post sacramenta suscepta manet, ut experimento patet. ergo sensualitas non est curabilis in hac uita.

RESPON. Dicendum, quod sensualitas in hac uita curari non potest, nisi per miraculum. Cuius est: quia id, quod est naturale, non potest peruenire nisi a uirtute supernaturali. huiusmodi autem corruptio quae partes animae dicuntur corruptae, sequitur quod dicitur inclinationem naturae. Quod enim huiusmodi in primo statu constitutum fuit, ut ratio totaliter inferiores uires conseruaret & anima corpus, non fuit ex uirtute principium naturalium, sed ex uirtute originalis iustitiae ex diuina liberalitate superaddita. Quae quidem iustitia per peccatum sublata, huiusmodi rediit ad statum conuenientem sibi per propria sua naturalia. Unde dicit Dionysius in ecclesiastica Hierarchia: quod per peccatum natura humana ad principium consequens motum ducta est sine. Sic ergo naturaliter huiusmodi non potest ad immortalitatem reduci nisi miraculose, ita naturaliter concupiscibilis rediit in delectabile, & irascibilis in arduum praeter ordinem rationis. Unde, quod ista corruptio non ualeat, nisi per eum miraculose uirtute supernaturali faciente.

o. 6. in prin. 10. 5.

o. 1. am. 10.

K

A

AD PRIMVM ergo dicendum, quod beata uirgo a fomite liberata fuit miraculose.

AD II. Dicendum, quod irascibilis & concupiscibilis obediunt rationi in quantum motus eorum, vel ordinantur vel comprimuntur per rationem, non tamen ita quod totaliter inclinatio eorum tollatur.

AD III. Dicendum, quod virtus in irascibili & concupiscibili existens non contrariatur corruptioni predictæ: unde totaliter eam tollit. Contrariatur autem superexcellente inclinationis predictarum virtutum in sua objecta, & hoc per uirtutem tollitur.

AD IIII. Dicendum, quod temperatus secundum phil. non caret omnino concupiscentiis: sed concupiscentiis vehementibus, quales possunt inesse continenti.

AD V. Dicendum, quod ex parte illorum omnium quatuor, contingit quod sensualitas in hac uita non curetur: Ipse enim Deus quamuis sit potens curare, tamen secundum ordinem suæ sapientiæ disposuit, ut non curetur in hac uita. similiter donum gratie quod per Christum nobis confertur, quamuis sit efficacius quam peccatum primi hominis, non tamen ordinatur ad remouendam corruptionem predictam quæ est naturæ: sed ad remouendam culpam personæ. Similiter huiusmodi corruptio quamuis sit contra statum nature primitiue instituta, est tamen consequens principia nature sibi relicta. est etiam homini utile ad uitandum elationis uitium ut sensualitatis infirmitas maneat. 2. Cor. 12. Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, & ideo post baptismum remanet hæc infirmitas in homine, sicut sapiens medicus dimittit aliquem morbum non curatum, qui non posset curari sine periculo maioris morbi.

QVÆSTIO XXVI.

De passionibus anime

In decem articulos diuisa.

¶ Primo queritur, Vtrum naturaliter anima separata a corpore patiatur.

¶ Secundo, Quomodo anima coniuncta corpori patiatur.

¶ Tertio, Vtrum passio sit tantum in appetitiua sensitua.

¶ Quarto, Secundum quid attendatur contrarietas & diuersitas inter anime passionibus.

¶ Quinto, Vtrum spes, timor, gaudium, & tristitia sint quatuor principales passionibus.

¶ Sexto, vtrum passionibus mereamur.

¶ Septimo, vtrum passio adiuncta merito diminuat aliquid de merito.

¶ Octauo, vtrum huiusmodi passionibus fuerunt in Christo.

¶ Nono, vtrum passio doloris fuerit in anima Christi, quantum ad superiorem rationem.

¶ Decimo, vtrum per doloris passionibus, qui erat in superiori ratione Christi, impediretur gaudium fruitionis, & econuerso.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum anima separata a corpore patiatur.

QVÆSTIO est de passionibus anime. & primo queritur, vtrum anima separata a corpore patiatur. & uidetur, quod non patiatur ab

igne corporeo. Aug. enim dicit 12. super Genes. ad literam, agens est præstantior patiente; sed anima quod liber corpore est præstantior, ergo ab igne corporeo anima pati non potest. Sed diceretur, quod ignis agit in animam, ut est instrumentum diuinæ iustitiæ indicantis.

¶ 2 Sed contra, Instrumentum non complet actionem instrumentalem, nisi exercendo actionem naturalem, sicut aqua baptismi sanctificat animam lauando corpus, & terra facit seannum secundo lignum: sed ignis nullam actionem naturalem potest habere circa animam, ut instrumentum diuinæ iustitiæ: ergo &c. Sed diceretur quod naturalis actio ignis est cremare, & sic naturaliter agit in anima in quantum secum defert cremabilia.

¶ 3 Sed contra, Cremabilia que dicitur anima secum deferre, sunt peccata, quibus non contrariatur ignis corporeus, ergo cum omnis actio naturalis sit ratione contrarietatis, uidetur quod anima non possit pati ab igne corporeo in quantum secum defert cremabilia.

¶ 4 Præter. Aug. dicit 12. super Gen. ad literam, non sunt corporalia: sed similia corporalibus quibus animæ corporibus. ex utraque afficiunt bene seu male, ergo ignis quo anima separata punitur, non est corporeus.

¶ 5 Præter. Damasc. dicit in fine 4. li. Tradetur diabolus & demones eius, & homo eius. scilicet Antichristus & impij & peccatores in ignem æternum, non materialē qualis est qui apud nos est; sed qualem utique nouit Deus. Omnis autem ignis corporeus materialis est, ergo ignis quo anima separata patitur non est corporeus. Sed dicendum, quod ignis ille corporeus affligit animam in quantum est ab ea uisus, ut dicit Grego. in 4. Dial. ignem eo ipso patitur anima quo uidet, & sic illud quod immediate affligit animam, non est corpus; sed similitudo corporis apprehensa.

¶ 6 Sed contra, visum ex hoc quod est uisum est perfectio uidentis, ergo ex hoc quod est uisum, non inducit afflictionem uidenti: sed magis delectationem. Si ergo aliquid uisum affligat, hoc erit in quantum est alijs nocuum: sed ignis non potest alij affligere animam agendo in ipsam ut probatum est, ergo nec ab igne patitur anima, eo ipso quod uidet.

¶ 7 Præter. Agentis ad patiens est aliqua proportio: sed incorporei ad corpus nulla est proportio, ergo anima non potest ab igne corporeo, cum sit incorporea, pati.

¶ 8 Præter. Si ignis corporeus non naturaliter in animam agit, oportet quod hoc fiat per aliquam uirtutem superaditam, aut ergo illa uirtus est corporalis, aut spiritualis, spiritualis esse non potest, quia res corporalis spiritualis uirtutis susceptiua non est. si autem est corporalis, cum omni uirtute corporali anima præstantior sit, per hanc uirtutem ignis in eam agere non poterit, ergo nec naturaliter nec supernaturaliter anima pati potest. Sed dicendum, quod anima per peccatum redditur ignobiliore creatura corporali.

¶ 9 Sed contra, Aug. dicit in lib. de vera religione quod substantia uiuens est dignior qualibet substantia non uiuente: sed anima rationalis post peccatum adhuc remanet uiuens uita naturali, ergo non efficitur dignior igne corporali, quod est substantia non uiuens.

¶ 10 Præter. Si ignis ille corporeus affligit animam, hoc non est nisi in quantum apprehendit uel sentit ut nocuus: sed ex hoc aliquid nocet quod aliquid admittit, unde Aug. dicit, quod malum ideo nocet, quia admittit bonum, ignis autem corporeus nihil ab anima potest adimere, ergo eam affligere non potest. Sed dicendum, quod dicitur S. Tho. MMM 3 dum

c. 6. circa me di. to. 3.

c. 35. a. med. to. 3.

li. 3. c. 4. circa finem.

c. 24. par. 2 princ.

c. 55. aliquot. culum a. pri. o. 2.

Inch. ea. 15. com. 3.

21c. Eth. ci. p. 6. to. 5.